

بازار ترکیه به اقدامات و سخنان اخیر اردوغان واکنش مثبت نشان داد؛

«دلار ترک»، تشویق بدون ضمانت به سرمایه‌گذاری!

فرشاد گلزاری

بحران اقتصادی ترکیه که غالباً آن را با نام بحران لیر می‌شناسیم طی هفته‌های گذشته مشکلاتی را بر مردم این کشور و حتی سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی بار کرده که بدون شک باید گفت طی چهار دهه اخیر چنین رویدادی بی‌سابقه بوده است. در مورد وضعیت فعلی اقتصاد ترکیه باید به این نکته توجه شود که ریشه این بحران در اصل سیاست‌های اقتصادی است که از سوی رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه وضع شده است. بر این اساس اردوغان مدت‌ها صراحتاً داشت که ترکیه باید نرخ بهره بهره پایین‌تری داشته باشد و در ماه آگوست بانک مرکزی آن کشور مجموعه‌ای از کاهش نرخ بهره را در دستور کار قرار داد که در چند ماه گذشته اجرایی شده است. کاهش نرخ بهره واقعی به کم‌تر از نرخ تورم ۱۴ درصد، سرمایه‌گذاران ترکیه را مجبور کرد تا به سمت بازارهای ارز خارجی (ارزهای دیجیتال و فارکس) فرار سرمایه داشته باشند. از سوی دیگر باید توجه داشت که فرار سرمایه‌های مورد نظر عموم‌آباد بخش داخلی اقتصاد ترکیه رخ داده و این در حالیست سرمایه‌گذاران خارجی هم با مشاهده این وضعیت در ترکیه، نه تنها رغبتی به سرمایه‌گذاری در بازار این کشور از خود نشان نمی‌دهند بلکه برخی از آنها سرمایه‌های منقول خود را از این کشور خارج کرده‌اند و برخی دیگر هم منتظرند تا اوضاع به روال سابق برگردد تا بتوانند سرمایه‌های غیر منقول خود را به فروش بگذارند و از ترکیه خارج کنند. این روند و افت قیمت لیر از سوی دیگر به نفع صرفی‌های رزمزرها در ترکیه شده که تب و تاب آن‌ها را در تمام دنیا بالا گرفته است. بر اساس گزارشی که اکونومیست منتشر کرده، نگرانی‌ها نسبت به سیاست اقتصادی ترکیه باعث افت ۴۰ درصدی ارزش لیر از ماه سپتامبر شده و مردم ترکیه را برای حفظ پس‌اندازشان در برابر آثار افزایش تورم به سمت بازارهایی هدایت کرده که رزمزرها یکی از آنهاست.

آمار شرکت‌های تحلیل بلاک چین ChainAlysis و Kaiko نشان داد سسقف یک میلیون معامله در روز برگشته است. این سسقف اوایل سال میلادی جاری پس از اینکه تغییر ناگهانی رئیس بانک مرکزی ترکیه باعث نخستین ریزش بزرگ لیر در سال ۲۰۲۱ شد، شکسته شده بود، اما پس از آن شمار معاملات به پایین ۵۰۰ هزار کاهش پیدا کرد تا اینکه نوسان ارزش لیر دوباره علاقه به رزمزرها برانگیخت. تبدیل لیر به دلار آمریکا یا پلا برای مردم ترکیه که شاهد افت ۹۰ درصدی ارزش لیر از سال ۲۰۰۸ بوده‌اند، امری متداول است، ولی دولت ترکیه به دنبال سخت‌تر کردن این شیوه‌هاست؛ چرا که قیمت رزمزرها امسال رشد چشمگیری پیدا کرده و معاملات رزمزرها محبوبیت یافته‌اند، به انضمام آنکه کالا شرکت فیسبوک پلتفرم دنیای واقعی اما مجازی به نام «متاورس» را راه‌اندازی کرده و بخشی از سرمایه‌ها مردم جهان به صورت رزمزرها وارد این پلتفرم شده است. آمار نشان داد که بیت‌کوین و تتر

طرح «دلار ترک» اردوغان از منظر مردم ترکیه که حالا از تورم و بی‌کاری به ستوه آمده‌اند، یک طرح خوب به شمار می‌آید. اما در مقابل کسانی در قبال این طرح صف‌بندی کرده‌اند که معتقدند این طرح فقط بدهی عمومی را افزایش می‌دهد

که ارزش ثابتی داشته و در معاملات رزمزرها به طور گسترده استفاده می‌شوند، برای تبادل لیر از سال ۲۰۱۹ محبوبیت داشته‌اند و این در حالیست که بیت‌کوین در نوامبر به رکورد بالای ۶۹ هزار دلار صعود کرد. این مولفه‌ها به خوبی نشان می‌دهد که اوضاع در ترکیه همانند ایران به سوی جذب شدن سرمایه‌ها در بازار رزمزرها پیش می‌رود که این چندان باب دل دولت‌ها نیست!

مخالفت اردوغان

در این میان اردوغان البته صرفاً با مشکل افت قیمت لیر مواجه نیست بلکه در داخل ترکیه هم بسیاری از مخالفان وی چنان بر او می‌تازند که او را عصبانی کرده‌اند. به عنوان مثال کمال قلیچداراوغلو، رهبر حزب اپوزیسیون ترکیه روز گذشته (چهارشنبه) با انتقاد از سیاست‌های پولی اردوغان اعلام کرد که دولت او تضمین‌هایی را برای حفظ ارزش لیر مطرح کرده که وجود ندارد. او معتقد است که دولت اردوغان نمی‌تواند شرایطی از اعتماد در بازارها را ایجاد کند و اعلام کرد که ترکیه به یک استراتژی قوی به جای برنامه‌های کوتاه مدت نیاز دارد؛ چرا که شهروندان ترکیه بیش از لیر به ارزهای خارجی و خصوصاً رزمزرها اعتماد می‌کنند که نشان از وجود مشکل دولتی دارد. رهبر اپوزیسیون ترکیه همچنین خواستار برگزاری انتخابات زودهنگام در کشور شد، اما این اظهارات در حالی مطرح شده است که اردوغان با ابزار سرمایه‌گذاری جدید بر اساس نرخ ارز خارجی در روز سه‌شنبه باعث ایجاد تحولی در بازارها شد و ارزش دلار آمریکا را در برابر لیر ترکیه بیش از ۲۹ درصد در یک روز کاهش داد. ابزار تازه که توسط او ارائه شده و برخی در رسانه‌های اجتماعی برچسب «دلار ترکیه» را به او زده‌اند، ظاهر آرا حلی برای این مشکل ارائه داده است. بر اساس این طرح، اگر سرمایه‌گذاران ارزهای خارجی خود را به لیر تبدیل کرده و در یک حساب پس‌انداز با سررسید معین سرمایه‌گذاری کنند، خزانه‌داری ترکیه تضمین می‌کند که بازدهی مشابه بازارهای فارکس را دریافت خواهند کرد و اگر بازار فارکس کم‌تر از نرخ بهره رسمی باشد، سرمایه‌گذاران کماکان نرخ بهره رسمی را دریافت خواهند کرد. نورالدین نباتی، وزیر دارایی جدید ترکیه در بیانیه‌ای کتبی اعلام کرده که طرح تازه، دارای گزینه‌های سررسید سه، شش، نه و دوازده ماهه خواهد

تبدیل لیر به دلار آمریکا با پلا برای مردم ترکیه که شاهد افت ۹۰ درصدی ارزش لیر از سال ۲۰۰۸ بوده‌اند، امری متداول است اما حال و با وجود افزایش قیمت و همه‌گیری رزمزرها مردم ترکیه به سمت سرمایه‌گذاری در این بازار هجوم برده‌اند

بود و اگر سرمایه‌گذاران سپرده خود را بیش از اتمام مدت زمان مشخص از حساب‌های پس‌انداز برداشت کنند تنها بازدهی پس‌اندازشان بر اساس نرخ فارکس را دریافت خواهند کرد. قاعدتاً این طرح از منظر مردم که حالا از تورم و بی‌کاری به ستوه آمده‌اند، یک طرح خوب به حساب می‌آید اما در مقابل اقتصاددانان به طور گسترده از این طرح انتقاد و در مقابل آن صف‌بندی کردند؛ زیرا باعث افزایش بدهی عمومی می‌شود و خزانه‌داری هر تفاوتی بین نرخ ارز خارجی و لیر را پرداخت می‌کند. طیف دوم منتقدان اردوغان اما این طرح او را به گونه‌ای دیگر مورد نقد قرار می‌دهند و حتی برای آن سند ارائه می‌کنند. آنها معتقدند این ابزار مالی جدید که توسط اردوغان مطرح شده، تجربه قدیمی مشابهی را به کارشناسان یادآوری می‌کند که ترکیه در دهه ۷۰ میلادی اجرایی کرد. در آن زمان ترکیه برای جذب جریان ارز خارجی تلاش و طرحی تحت عنوان «سپرده‌های قابل تبدیل لیر ترکیه» را مطرح کرد. در آن زمان این طرح پرداخت اصل و سود سپرده‌ها را در برابر تمام خطرات ناشی از کاهش ارزش واحد پول ملی را تضمین می‌کرد و این طرح در نهایت منجر به انفجار بزرگ اعتباری توسط بانک‌های داخلی ترکیه شد و موج تازه‌ای از تورم را به راه انداخت. حال باید منتظر ماند تا نتایج این طرح جدید حاکم آکسرای مشخص شود!

جهان‌نما

پرداخت ۹/۵ میلیارد دلار برای تداوم حضور نظامی آمریکا در ژاپن

وزیر خارجه ژاپن گفت، این کشور با آمریکا برای پرداخت ۱.۰۶ میلیارد یمن (۹۳۳ میلیارد دلار) به منظور حفظ حضور نیروهای آمریکایی در ژاپن برای پنج سال آتی موافقت کرده است. به گزارش رویترز، این رقم به ۲۱۱ میلیارد یمن در سال می‌رسد که از ۲۰۱۷ ۲۰ میلیارد یمن در سال جاری منتهی به مارس ۲۰۲۲ افزایش نشان می‌دهد. حدود ۵۴ هزار نیروی نظامی آمریکایی اکنون در ژاپن مستقر هستند. پوشیماسا هاشی، وزیر امور خارجه ژاپن همچنین گفت: با توجه به سخت‌تر شدن اوضاع امنیتی پیرامون کشور، ما با آمریکا برای حمایت از حضور با ثبات نیروهای این کشور و تقویت بازدارندگی و مسئولیت‌پذیری ائتلاف آمریکا-ژاپن گفت‌وگویی کنیم. در این میان، یکی از سخنگوهای وزارت امور خارجه آمریکا نیز تأیید کرد که توافق با توکیو بر سر مساله ذکر شده به دست آمده است. سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا با اشاره به توافق‌های مالی گفت: می‌توانیم تأیید کنیم که نمایندگان دولت‌های واشنگتن و توکیو در مورد محتوای توافقنامه اقدامات ویژه‌چارچوب حمایتی کشور میزبان بین دو کشور به توافق رسیده‌اند. ادامه داد: این مساله نشان‌دهنده تقویت ائتلاف بین دو کشور است که سنگ بنای صلح و ثبات در منطقه هند-پاسیفیک و فراتر از آن است. آمریکا و ژاپن متحدان دیرینه‌ای هستند و همکاری‌های خود را در سال‌های اخیر از طریق گروه‌بندی با کشورهای استرالیا و هند موسوم به چهار جانبه و در مواجهه با افزایش قدرت‌گیری چین در منطقه تعمیق کرده‌اند. یکی دیگر از مقام‌های وزارت خارجه آمریکا نیز گفت: جزئیات پس از نهایی شدن توافق رسمی در آینده‌ای نزدیک اعلام می‌شود. توافق پیشنهادی نشان‌دهنده یک چارچوب مدرن و آینده‌نگر است که بر اساس آن نیروهای آمریکایی در ژاپن به تضمین امنیت و ثبات منطقه کمک می‌کنند و می‌افزودند: این امر باعث افزایش سرمایه‌گذاری متقابل در دفاع و بهبود قابلیت همکاری نیروهای آمریکایی می‌شود که شامل افزایش مشارکت ژاپن در تقسیم هزینه‌ها هم هست.

حمایت مالی اتحادیه اروپا از اسکان فلسطینیان در شرق قدس

شورای اداره اسکان فلسطین، وزارت امور قدس و دفتر اتحادیه اروپا در فلسطین از آغاز طرحی برای توسعه و حمایت از اسکان و زیرساخت‌ها در شرق شهر قدس به ارزش سه میلیون یورو خبر دادند. به گزارش خبرگزاری شینهوا، وزارت امور قدس با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد، این طرح سه سال طول خواهد کشید و شامل احداث ۱۲۰ واحد مسکونی در شهر قدس از جمله ۹۰ واحد برای حمایت از زیرساخت‌های افراد دارای درآمدهای محدود و ۴۰ واحد مسکونی دیگر برای اسرای فقیر و حاشیه‌نشین در شهر قدس با حمایت مالی اتحادیه اروپا است. در همین راستا، فادی الهدمی، وزیر امور قدس تأکید کرد، این طرح از اهمیت به سزایی برخوردار است زیرا در تقویت پایداری ساکنان شهر قدس مقابل طرح‌ها و پروژه‌های شهرک‌سازی رژیم صهیونیستی سهیم است. الهدمی در ادامه افزود، یکی از مهمترین ارکان راهبردی که در قدس شرقی باید بر روی آن متمرکز شود، مساله مسکن است و این وزارت‌خانه به دنبال فراهم کردن وسایلهای برای حمایت از بخش مسکن و پشتیبانی مالی از آن در شهر قدس به ویژه در سایه هزینه‌های گزاف قیمت‌های آبار تمان‌ها است. در همین راستا، سمیح العبد، رئیس شورای اداره اسکان فلسطین خاطر نشان کرد، این طرح خانواده‌های کم درآمد، حاشیه‌نشین و افراد فقیر در شهر قدس را هدف قرار می‌دهد و ذی‌نفعان آن با مشارکت نمایندگان از اتحادیه اروپا انتخاب می‌شوند. در همین رابطه، نماینده اتحادیه اروپا در فلسطین بر پایبندی این اتحادیه به حمایت از خانواده‌های فلسطینی به ویژه در شهر قدس برای فراهم کردن خانه‌ای مناسب به عنوان بخشی از پایبندی سیاسی آن تأکید کرد. این در حالیست که تور وینسلند، نماینده دبیر کل سازمان ملل در روند صلح خاورمیانه در گزارش ماهانه خود به افزایش روند خشونت و ادامه حملات از جمله حملات شهر کشمیشان، عملیات تفتیش و یورش به اراضی فلسطینی، افزایش ساخت و ساز شهرک‌ها و ویران کردن خانه‌های اشاره کرد.

خبر

دبیر کل سازمان ملل:

حزب الله لبنان باید یک حزب سیاسی باشد

آزاد و منصفانه در اوایل مه دست یافته است. وی گفت: ما از تش لبنان با منابع اندکمان حمایت می‌کنیم و نیاز به حمایت بیشتر جامعه بین‌المللی از تش لبنان داریم. همچنین باید مشکلات مربوط به خط آبی (توسیم خط مرزهای جنوبی لبنان با اسرائیل) حل شود. گوتروش گفت که نباید به گروه‌های تندرو چه شیعه و چه سنی اجازه داد که جایگزین دولت شوند.

دبیر کل سازمان ملل از حزب الله لبنان خواست که مثل دیگر احزاب سیاسی در این کشور تنها یک حزب سیاسی باشد. آنتونیو گوتروش، دبیر کل سازمان ملل در مصاحبه با روزنامه الشرق الاوسط گفت: من از حزب الله لبنان می‌خواهم که مثل دیگر احزاب سیاسی یک حزب سیاسی باشد. تنها راه برای تحقق این مسئله با تقویت نهادهای لبنان ممکن است. زمانی که شما یک فیل در یک اتاق داشته باشید بهترین کار این است که اتاق را بزرگ‌تر کنید تا آن فیل تبدیل به یک مشکل نشود؛ و از رهبران لبنان خواست برای انجام اصلاحات ضروری متحد شوند. گوتروش همچنین خواهان توقف مداخله‌های خارجی در عرصه سیاسی لبنان شد. گوتروش گفت که به تعهدات واضحی از سوی میشل عون، رئیس جمهور لبنان، نبیه بری، رئیس پارلمان و نجیب میقاتی، نخست‌وزیر درباره برگزاری انتخابات پارلمانی

خبر

رسانه‌های محلی گزارش دادند

استقرار سامانه اس-۴۰۰ روسیه در ایالت پنجاب هند

سال جاری میلادی تکمیل شوند و این سامانه چند هفته بعد از آن آماده استفاده شود. بر اساس این گزارش، نیروی هوایی هند پس از تکمیل استقرار سامانه دفاع موشکی اس-۴۰۰ در ایالت پنجاب، بر جبهه شرقی تمرکز خواهد کرد و منابعی را برای آموزش نیروها در این کشور فراهم می‌کند. چندین افسر و پرسنل نیروی هوایی هند در روسیه مشغول آموزش این سامانه هستند.

رسانه‌های محلی گزارش دادند، هند استقرار سامانه دفاع موشکی اس-۴۰۰ روسیه را در ایالت پنجاب واقع در شمال غربی این کشور آغاز کرده است. خبرگزاری اخبار بین‌المللی آسیا (ANI) گزارش داد که نیروی هوایی هند در حال استقرار سامانه دفاع موشکی اس-۴۰۰ در مرز غربی است تا تهدیدات احتمالی از سوی پاکستان و چین مقابله کند. این خبرگزاری به نقل از منابع محلی گزارش داد، سامانه‌های اس-۴۰۰ قادر خواهند بود با تهدیدات هوایی از سوی پاکستان و چین مقابله کنند. در ادامه این گزارش آمده است: روسیه تأمین سامانه دفاع موشکی سطح به هوا و متحرک تر یومف اس-۴۰۰ برای هند از طریق مسیرهای هوایی و دریایی را آغاز کرده که سرریعادر مکان‌های تعیین شده مستقر خواهند شد. بر اساس گزارش خبرگزاری آناتولی، انتظار می‌رود نخستین ارسال‌ها از سامانه دفاع موشکی قدرتمند اس-۴۰۰ روسیه تا پایان

درگیری معترضان و نیروهای امنیتی عراق در ذی‌قار

منابع خبری از درگیری میان نیروهای امنیتی و معترضان عراقی در استان ذی‌قار و مجروح شدن شماری از آنها خبر دادند. شفق نیوز اعلام کرد که جمعی از تظاهرکنندگان اعتراضات اکتبر عراق در بیروز (چهارشنبه) در اعتراض به اتهام‌های ساختگی مطرح شده علیه آنها، با نیروهای امنیتی در استان ذی‌قار، درگیر شده و خواستار رفع اتهامات بی‌اساس علیه خود شدند. شاهدان عینی در این باره گفتند: معترضان با دیدن صحنه انتقال زخمی‌ها به بیمارستان، پراکنده شدند. در همین حال، یک منبع امنیتی رسمی تأیید کرد که در جریان متفرق کردن این تظاهرات در ناصریه، دستکم ۳ تن مجروح شدند. به دنبال این حادثه، احمد غنی الخفاجی، استاندار ذی‌قار، در بیانیه‌ای کوتاه از مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر و فرمانده کل نیروهای مسلح عراق، درخواست اعزام یک کمیته تحقیقاتی درباره تیراندازی به غیر نظامیان کرد. در همین راستا دادگاه فدرال عراق ۲۶ دسامبر را به عنوان موعد صدور حکم نتایج انتخابات تعیین کرد.

معترضان به قوانین کرونایی به پارلمان رومانی حمله کردند

معترضان رومانیایی تلاش کردند تا در اقدامی عصبانگرایانه و برای جلوگیری از تصویب اوراق اجباری سلامت مربوط به کرونا توسط قانونگذاران، به پارلمان یورش ببرند. به گزارش رویترز، پلیس ضد شورش با مسدودسازی محل عبور معترضان در بخارست، پایتخت، از ورود آنها به ساختمان پارلمان جلوگیری کرد. معترضان خشمگین در مسیر خود برخی از خودرها را تخریب کرده و باعث بند آمدن عبور و مرور خودورها شدند. در حالیکه ائتلاف حاکم میانه‌روها و چپ‌گراها در حال حاضر مشغول گفتگو درباره مفاد اوراق اجباری سلامت در ارتباط با کرونا هستند، هنوز هیچ لایحه‌ای درباره این مساله در دستور کار پارلمان وجود ندارد. حدود ۲۵۰۰ تا ۲۵۰۰ نفر از سراسر رومانی در مقابل پارلمان تجمع کرده و پرچم‌های کشور را به دست داشتند و شعار آزادی سر می‌دادند. این اعتراضات توسط یک گروه ملی‌گرای تندرو به نام ائتلاف برای متحد ساختن رومانیایی‌ها برگزار شده بود.

